

Meister Eckhart

Çev. Engin YURT² – Erdal YILDIZ³

Öz

Avrupa felsefe tarihinin en ünlü mistik düşünürlerinden olan Meister Eckhart'ın burada çevirisi sunulan vaaz Kitab-ı Mukaddes'te İsa ile Mecdelli Meryem arasındaki bir anlatının Meister Eckhart tarafından yapılan yorumuna dayanır. Bu yorum, daha sonra 20. Yüzyıl felsefesi içinde özellikle Derrida, Heidegger, Jean-Luc Nancy gibi düşünürler arasında fenomenoloji açısından sorunsallaştırılan ten, beden, dokunma gibi öğeleri merkeze alan güncel felsefi tartışmalara yeni bir bakış açısı getirme olasılığı açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Meister Eckhart, Dokunma, İsa, Mecdelli Meryem, Ten, Beden.

Abstract

The sermon whose translated is presented here and which belongs to one of the most famous mystical thinkers, Meister Eckhart, consists of the interpretation of Meister Eckhart about a narration in the bible related to Jesus Christ and Mary Magdalene. This interpretation is important because it holds the opportunity of bringing a new aspect to the contemporary philosophical debates which center the concepts like touching -debates which phenomenologically problematize these concepts and belong to thinkers like Heidegger, Derrida, Jean-Luc Nancy-, skin, and body.

Keywords: Meister Eckhart, Touching, Jesus Christ, Mary Magdalene, Skin, Body.

Mecdelli Meryem Mezara Gitti (Yuhanna 20:11)

“Meryem ise mezarın dışında durmuş ağlıyordu. Ağlarken eğilip mezarın içine baktı. Beyazlara bürünmüş iki melek gördü; biri İsa'nın cesedinin yattığı yerin başucunda, öteki ayakucunda oturuyordu. Meryem'e, “Kadın, niçin ağlıyorsun?” diye sordular. Meryem, “Rabbim'i almışlar” dedi. “O'nu nereye koyduklarını bilmiyorum.” Bunları söyledikten sonra arkasına döndü, İsa'nın orada, ayakta durduğunu gördü. Ama O'nun İsa olduğunu anlamadı. İsa, “Kadın, niçin ağlıyorsun?” dedi. “Kimi arıyorsun?” Meryem O'nu bahçıvan sanarak, “Efendim” dedi, “Eğer O'nu sen götürdünse, nereye koyduğunu söyle de gidip O'nu alayım.” İsa ona, “Meryem!” dedi. O da döndü, İsa'ya İbranice, “Rabbuni!” dedi. Rabbuni, öğretmenim demektir. İsa, “Bana dokunma!” dedi. “Çünkü daha Baba'mın yanına çıkmadım.” (Yuhanna 20:11-17)⁴

O [İsa] neden “daha Baba'mın yanına çıkmadım” dedi? O [İsa] Babasının yanından asla ayrılmadı ki! O [İsa] demek istiyordu ki: “Ben senin içinde henüz gerçekten dirilmedim.” —O [Meryem] neden şöyle dedi: “Bana onu[İsa] nereye götürdüğünü göster; Onu [İsa] oradan almak istiyorum.” Eğer birisi onu [İsayı] hâkimin evine götürmüş olsaydı, Meryem yine de onu oradan alır mıydı? “Evet,” dedi bir usta, “onu hakimin sarayından bile alırdı.”

¹ Meister Eckhart, *Werke I Predigten*, Yay. Haz., Niklaus Largier, Deutscher Klassiker Verlag, 1. Baskı, Frankfurt am Main 2008, s. 594-601.

² Dr. Öğr. Üyesi, Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi, Felsefe Bölümü (enginyurt@sdu.edu.tr).

³ Doç. Dr., Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Felsefe Bölümü (erdalyildiz@gmail.com).

⁴ Bu bölümün Türkçe çevirisi için şu kaynağı temel olarak aldık: *Kutsal Kitap (Tevrat, Zebur, İncil)*, Yeni Yaşam Yayınları, Kitabı Mukaddes Şirketi, İstanbul 2011.

Gönderim Tarihi: 10.06.2018, Kabul Tarihi: 10.08.2018
Tabula Rasa: Felsefe & Teoloji, Sayı: 28, Eylül 2018, s. 129-131.

Şimdi, kendisi korkmuş bir kadın ve diğerleri de erkek [Peter ve Yuhanna] -Tanrı'yı ve birbirlerini seven ve Tanrı'nın da onları sevdiği - olmasına rağmen onun [Meryem'in] neden ona [İsaya] böylesine yaklaşmak için acele ettiği sorulabilir. Buna, ustalardan biri şöyle diyecektir: "onun [Meryem'in] kaybedecek hiçbir şeyi yoktu, çünkü zaten kendisini ona [İsa'ya] adamıştı ve ona [İsa'ya] ait olduğu için hiç korkusu yoktu." Sanki pelerini birisine vermişim gibi ve eğer bir başkası onu [pelerini] o kişiden almak isterse, onu engellemek benim görevim olmaz, çünkü bu, daha önce de söylediğim gibi, o kişinin [Pelerini ona verdiğim kişinin] görevi olmuş olurdu. Üç sebepten dolayı onun [Meryem'in] korkusu yoktu. İlk olarak: çünkü o [Meryem] onundu [İsa'nın]. İkinci olarak: [Meryem] duyuların kapısından [bilinç] oldukça uzaktaydı ve içine dönmüştü. Üçüncü olarak: çünkü [Meryem'in] kalbi onunlaydı [İsa ile]. O [İsa] neredeyse onun [Meryem'in] kalbi de daima oradaydı. Meryem bu yüzden korkmuyordu. —Ustannın bahsettiği ikinci sebep, [Meryem'in] neden o kadar yakında durduğu ile ilgili olan: Meryem onların gelmesini ve kendisini öldürmesini istiyordu, çünkü hiçbir yerde Tanrı'yı canlı bulamamış olduğundan, böylece onun [Meryem'in] ruhu Tanrı'yı nerede olursa olsun bulabilirdi diye. — Neden o kadar yakında durduğuna dair üçüncü sebep ise şuydu: eğer gelseler ve onu öldürselerdi - zira Meryem oldukça iyi biliyordu ki hiç kimse İsa'nın kendisi oraya gitmeden önce cennete gidemez, ve onun [Meryem'in] ruhu herhangi bir yerde durmak zorunda olacaktı - bu yüzden o [Meryem] kendi ruhunun mezarın *içinde* durmasını ve bedeninin de mezarın *başında* durmasını istedi: ruhu mezarın içinde ve bedeni de mezarın yanında; çünkü Tanrı'nın orada yatan insanın içinden dışarı çıktığına ve Tanrı'nın bir şeyinin mezarda geride kaldığına dair bir umudu vardı. Sanki bir süre elimde bir elma tutmuşum da, onu bir yere bıraktığımda hafif bir elma kokusunun elimde kalması gibi. Bu yüzden Tanrı'nın bir şeyinin mezarda geride kaldığını umdu. Mezara neden o kadar yakın durduğuna dair dördüncü sebep: onun [Meryem'in] Tanrı'yı daha önce iki kez kaybetmiş olmasıydı, çarşıta canlı ve mezarda ise ölü olarak, bu yüzden eğer mezardan uzaklaşırsa, mezarı da kaybedeceğinden korkuyordu. Çünkü mezarı da kaybetseydi, elinde başka hiçbir şey kalmazdı.

Şimdi neden oturmayıp ayakta durduğu sorulabilir. Zira ayakta durduğunda olduğundan daha yakın olurdu ona [İsa'ya] eğer oturuyor olsaydı. Bazı insanlar eğer düz ve geniş bir alanda, kendi görüş alanlarını kısıtlayacak herhangi bir şey etrafta yoksa, otururken de ayakta olduklarında görebilecekleri kadar uzağı görebileceklerine inanırlar. Oysa böyle düşünmelerine rağmen, öyle değildir. Meryem *ayakta durdu*, çünkü böylece etrafında daha da uzağı görebildi, belki de arkasında herhangi bir yerde Tanrı'nın saklandığı bir çalılık vardır diye, böylece o çalılığın olduğu yerde onu arayabilirdi. İkinci olarak: o *içsel* olarak bütünlükçü bir şekilde Tanrı'ya doğru tüm gücüyle yönelmişti, bu yüzden *dışsal olarak da ayakta durdu*. Üçüncü olarak: Meryem tamamen yas içindeydi. Bazıları vardır, sevdikleri amirleri öldüğünde o kadar yas içinde olurlar ki kendi başlarına ayakta duramazlar ve oturmak zorunda kalırlar. Ama onun [Meryem'in] yası Tanrı [İsa] için olduğu ve metanete dayandığı için, onun oturmaya ihtiyacı yoktu. Neden ayakta durduğuna dair dördüncü sebep: eğer Tanrı'yı [İsa'yı] herhangi bir yerde görebilirse, onu çok daha hızlı bir şekilde yakalayabilmesi ile ilgiliydi. Ben bazen ayakta duran bir insanın Tanrı'ya daha duyarlı olduğunu söylerim. Ama şimdi farklı bir şey söyleyeceğim: otururken biri ayakta olduğundan daha hakiki bir alçak gönüllülükle karşılar kendisine geleni, tıpkı dünden önceki gün cennetin sadece dünyanın toprağında çalışabileceğini söylediğim gibi. Bu yüzden Tanrı alçak gönüllülük zemini dışında başka bir yerde çalışamaz; çünkü biz ne kadar daha derin alçak gönüllülük içindeyse, Tanrı için o kadar çok duyarlıyızdır. Ustamız şöyle söyler: eğer birisi bir tası alıp onu toprağın altına koyarsa, yerin üstünde durduğunda olduğundan daha çok şeyi içine alabilir, birisinin çok zorlukla algılayabileceği kadar az bile olsa, yine de fazladan bir şey vardır. Bir insan hakiki alçakgönüllük içinde ne kadar derinlere batmışsa, tanrısal varlığın toprağında da o kadar derinlere batmıştır.

Ustalardan biri şöyle der: Efendimiz, bu kadından bu kadar uzun süre uzak durmanızdaki amacınız neydi; Nasıl haketti bu kadın bunu, ya da ne yaptı? Zira onu ve günahlarını affettin ve o seni sevmek dışında bir şey yapmadı(Luka, 7:47) Eğer herhangi bir şey yaptıysa, kendi iyiliğin adına onu affet. Eğer senin bedenini seydiyse, Tanrı'nın tanrılığının senin içinde olduğunun farkında olarak yaptı bunu. Efendimiz, senin kutsal hakikatine sığınıyorum; asla ondan [Meryem'den] uzak olmayacağını söylemiştin. Haklısın, çünkü sen onun [Meryem'in] kalbini asla terk etmedin ve "kim ki seni severse senin de onu seveceğini söyledin ve erkenden yükselene görüneceğini de"(Süleymanın Özdeyişleri, 8:17). Ve Aziz Gregory şöyle demişti: eğer Tanrı [İsa] ölümlü olsaydı ve ondan [Meryem'den] bu kadar uzun süre kendini yoksun bıraksaydı, bu onun kalbini kırardı.

Şimdi soru şudur: o [Meryem] efendimizi neden görmedi, zira o [İsa], ona [Meryem'e] o kadar yakındı ki. Belki de gözleri ağlamaktan o kadar gözyaşısıyla doluydu ki onu hemen bütünüyle görmedi. İkinci olarak: belki de ona [İsa'ya] olan sevgisi onu [Meryem'i] o kadar kör etti ki onun [İsa'nın] kendisine [Meryem'e] o kadar yakın olduğuna inanmadı. Üçüncü olarak: sürekli bir şekilde onun [İsa'nın] olduğundan daha uzağa baktı hep, bu yüzden onu [İsa'yı] görmedi. O, ölü *bir* ceset arıyordu ve *iki* canlı melek buldu. "Melek", "Haberci"yle aynı anlama gelir, ve "Haberci" ise "gönderilen biridir". Biz fark ederiz ki Oğul gönderilmiştir ve Kutsal Ruh da gönderilmiştir; ama onlar aynıdır. Ama bu Tanrı için karakteristik bir şeydir, bir ustanın da söylediği gibi, hiçbir şey Onunla [Tanrı] aynı değildir. Zira o [Meryem] aynı olanı aradı ve aynı olmayanı buldu: "biri kafada, diğeri ayakta [Melek]"(Yuhanna, 20:11). Ama usta şunu söyler: Onun [Tanrı'nın] bir olması Tanrı için karakteristiktir. Orada O [Meryem] bir olanı aradığı ve iki olanı bulduğu için avutulamaz hâldeydi, daha önce de dediğim gibi. Efendimiz şunu söyler: "Bu, sonsuz yaşamdır, onların yalnızca seni *tek bir* hakiki Tanrı olarak bilmesi"(Yuhanna, 17:3).

Bu yüzden biz O'nu [Tanrı'yı] aramalı ve O'nu bulmalıyız, Tanrı yardımcımız olsun, Âmin.

<PREDIGT 55>

Meister Eckhart

Maria Magdalena venit ad monumentum etc.

‘Marîâ Magdalêna gienc ze dem grabe’ und suochte unsern herren Jêsum Kristum und ‘dranc nâhe hin in und luogete hin in. Si sach zwêne engel’ bî dem grabe, und ‘sie sprâchen: ‘wip, wen suochest dû? ‘ – ‘ Jêsum von Nazaret’ – ‘Er ist erstanden, er enist hie niht’. Und si sweic und enantwurte in niht ‘und sach wider und vür und über die ahsel und sach Jêsum, und er sprach: ‘wip, wen suochest dû? ‘ – ‘ Ô, herre, hât ir in ûfgehoben, sô zeige mir, war dû in hât geleet; ich wil in dannen tragen’. Und er sprach: ‘Marîâ!’ Und von dem, daz si daz wort dicke zertliche gehoeret hâte von im, dô wart si in erkennende und viel im an die vüeze und wolte in gehabet haben. Und er trat ûf hoehher ‘und sprach: ‘niht enrüere mich! ich enbin noch niht ze mînem vater komen’.

War umbe sprach er: “ich enbin noch niht ze mînem vater komen”? Er enkam doch nie von dem vater! Er wolte sprechen : ‘ich enbin in dir noch niht waerliche erstanden’ - War umbe sprach si: “zeige mir, war dû in getragen hât; ich wil in dâ nemen”? Haete er in getragen in des rihters hûs, wölte si in ouch dâ genomen hân? “Ja,” sprach ein *meister*, “si haete in genomen in des rihters slozze”.

Nû möhte man vrâgen, war umbe si sô nâhe hin zuo drunge und si ein vrouwenname was und die dâ man wâren - einer, der got minnete, der ander, der von gote geminnet wart-, daz sich die vorhten. Und sprichet der *meister*: “ez was des schult: si enhâte niht ze verliesenne, wan si hâte sich im gegeben; und wan si sîn was, dar umbe envorhte si ir niht”. Als ob ich mîne kappen einem gegeben haete, der im die nemen wölte, des enwaere ich niht schuldic, im ze werne, wan si waere sîn, als ich mê gesprochen hân. Umbe drî sache sô envorhte si ir niht. Daz eine: wan si sîn was. Daz ander: wan si der porte der sinne sô verre was und inne was. Daz dritte: wan ir herze mit im was. Swâ er was, dâ was ir herze. Dar umbe sô envorhte si ir niht. - Daz ander, sprichet der *meister*, daz si als nâhe stuont, daz was des schult: si begerte, daz sie komen waeren und sie getoetet haeten dar umbe, wan si got lebenden niergen vinden enkunde, daz ir sêle doch got eteswâ vünde. - Daz dritte, war umbe si stuont sô nâhe, *des* was ein sache: ob sie komen waeren und sie getoetet haeten - wan si wol weste, daz nieman ze himelrîche komen möhte, ê daz er selber dar vüere, und ir sêle eteswâ einen enthalt müeste haben -, dô begerte si des, daz ir sêle in dem grabe gewonet haete und ir lîchame bî dem grabe: ir sêle inne und ir lîchame dâ bî; wan si hâte des hoffnung, daz got einen durchbruch haete genomen durch die menscheit und etwaz gotes in dem grabe bliben waere. Als ob ich einen apfel haete gehabet in mîner hant eteswie lange; swanne ich in dar ûz taete, sô blibe sîn etwaz dar inne als vil als ein gesmak. Alsô hâte si hoffnung, daz etwaz gotes bliben waere in dem grabe. - Daz vierde, war umbe si stuont als nâhe bî dem grabe, des was ein sache: wan si got zwirunt verlorn hâte, lebendigen an dem kriuze und tôten in dem grabe, dô hâte si des vorhte und gienge si von dem grabe, daz si daz grap ouch verlür. Wan haete si daz grap verlorn, sô enhaete si zemâle niht mê.

Nû möhte man vrâgen, war umbe si stuont und niht ensaz. Si waere im doch als nâhe sitzende gewesen als stânde. Ez waenent etliche, waeren sie verre ûf einem ebenen, wîten velde, dâ niht enwaere, daz ir gesiht gehindert möhte, daz sie als verre sitzende stehen als stânde. Aber, swie sie des dünke, ez enist doch niht. Dar umbe stuont Marîâ, daz si deste verrer möhte gesehen umbe sich, ob iendert ein bosche waere, dâ got under verborgen waere, daz si in dâ suochte. - Daz ander: si was enbinnen sô gar gerihet in got mit allen irn kreften; dar umbe stuont si von enbûzen. - Daz dritte: si was sô gar

durchgozzen mit leide. Nû sint etlîche, swanne in ir liep houbet stirbet, sô werdent sie sô gar durchgozzen mit leide, daz sie niht ûf in selben gestân enmügen und müezen sitzen. Her umbe, wan ir leit nâch gote was und ûf eine staeticheit gebûwen, sô endorfte si des niht. - Daz vierde, dar umbe si stuont: ob si got iendert saeche, daz si in deste sneller gevienge. Ich hân etwanne gesprochen: swelch mensche stüende, daz er enpfenclîcher waere gotes. Aber ich spriche nû ein anderz: daz man sitzende mê enpfæhet dan stânde mit rehter dêmüeticheit, als ich êgester sprach, daz der himel niendert wûrken enmüge dan in dem gründe der erde. Alsô enmac got niht wûrken dan in dem gründe der dêmuot; wan ie tiefer in der dêmuot, ie enpfenclîcher gotes. Unser *meister* sprechent: der noch einen kopf naeme und in saste under die erde, er möhte mê enpfâhen, dan ob er stüende obe der erde; aleine sîn doch sô wênic waere, daz man ez kûme geprüeven möhte, doch sô waere ez etwaz. Ie mê der mensche in den grunt rehter dêmuot gesenket wirt, ie mê er gesenket wirt in den grunt götliches wesens.

Ein *meister* sprichet: herre, waz meinst dû dâ mite, daz dû dich dirre vrouwen sô lange mohtest entziehen; wâ mite hât si ez verschult, oder waz hât si getân? Sît dem mâle, daz dû ir ir sünde vergaebe, sô enhât si niht getân, wan daz si dich minnete. Haete si iht getân, daz vergip ir durch dîne güete. Minnete si dînen lîp, dô weste si doch wol, daz diu gotheit dâ bî was. Herre, ich spriche dir an dîne götliche wârheit, daz dû hâst gesprochen, dû wûrdest ir niemer benomen. Dû hâst wâr, wan dû kaeme ûz irm herzen nie und spræche: ‘der dich minnete, den wellest dû wider minnen, und der dâ vruo ûf ist, dem wellest dû erschînen’. Nû sprichet sant *Grêgôrius*: waere got toetlich gewesen und sôlte er sich ir als lange hân entzogen, überein im waere sîn herze gebrochen.

Nû ist ein vrâge, war umbe si unsern herren niht ensach, dô er ir sô nâhe was? Vil lîhte mohte sîn, daz si ir ougen verweinet hâte, daz si in snelliclîche niht enmohte gesehen. Daz ander: daz sie diu minne hâte verblendet, daz si niht englobete, daz er ir sô nâhe bî waere. Daz dritte: si luogete allez verrer, dan er ir was; dar umbe ensach si sîn niht. Si suochte einen tôten lîchamen und vant ‘zwêne’ lebende engel. Ein ‘engel’ sprichet als vil als ein ‘bote’ und ein ‘bote’ als vil als ‘der dâ gesant ist’. Sô vinden wir wol, daz der sun gesant ist und der heilige geist ouch gesant ist; aber die sint glîch. Aber ez ist gotes eigenschaft, sprichet ein *meister*, daz im niht glîch enist. Wan si suochte, daz glîch was, und vant unglîch: ‘einen ze den houbeten, den andern ze den vüezen’. Sô sprichet aber der *meister*: ez ist gotes eigenschaft, daz er ein si. Wan si dô einen suochte und zwêne vant, dar umbe enmohte si niht getroestet werden, als ich mê gesprochen hân. Unser herre sprichet: ‘daz ist êwic leben, daz sie dich aleine bekennen einen gewâren got’.

Daz wir in alsus gesuochen und in ouch vinden, des helfe uns got. Âmen.